

NIEUWSBRIEF HEI, HEG & HOOGEIND

ZOMER 2024

IN DIT NUMMER:

VOORWOORD REDACTIE	1
AGENDA	1
VOORLOPIGE RESULTATEN BROEDSEIZOEN UILEN EN TORENVALKEN	2
RINGEN	2
BOEREN IN HEEZE-LEENDE DRAGEN BIJ AAN HET DIVGRASS PROJECT OVER PRODUCTIEF KRUIDENRIJK	3

GRONDGEBRUIK IN NEDERLAND	4
DANKWOORD PETER	5
HOOGSTE EN LAAGSTE PUNT IN ONS WERKGEBIED	5
VRIJWILLIGER VAN HET JAAR 2024: KOEN STAALS	6
COLOFON	6

VOORWOORD REDACTIE

Beste lezers,

Hierbij ontvangt u de zomereditie van onze nieuwsbrief. We hebben er lang op moeten wachten. Op de zomer, niet op de nieuwsbrief. Het was ongekend nat dit voorjaar waardoor de boeren pas laat het land op konden. Pas in juni kon het gras voor het eerst gemaaid worden. Dat gaf een wat ongewoon beeld omdat het gras overal de kans had om in bloei te komen. Ondertussen is de eerste snee gras er af en kunnen we voorlopig weer terug naar business as usual.

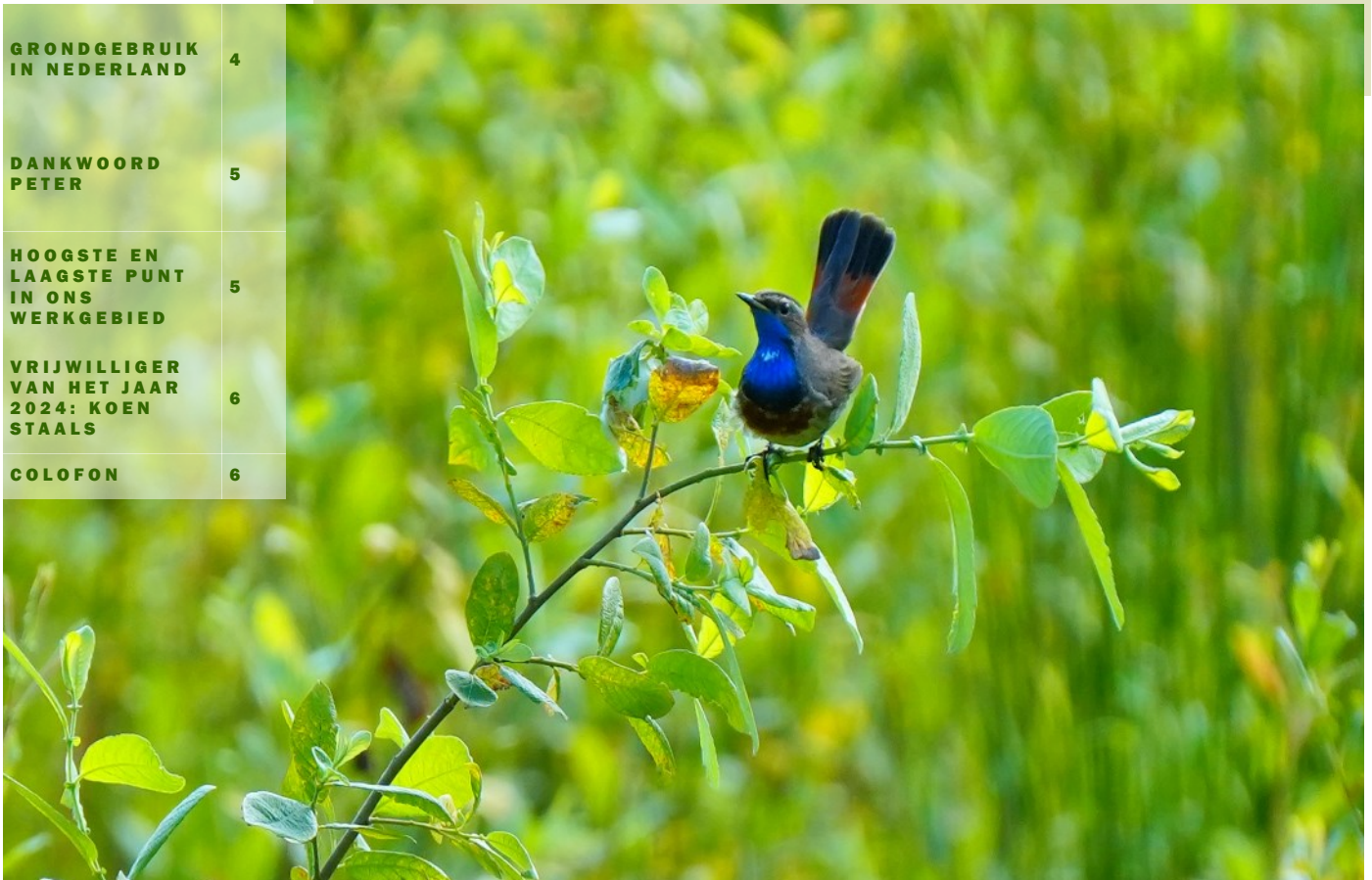
Voor de voorbereiding van de nieuwsbrief was het dit keer geen business as usual. Vanwege de nieuwsflits in april is deze editie dus wat kleiner in omvang. Toch staan er weer

voldoende interessante artikelen in over onze vereniging en ons platteland. De uilenwerkgroep is in mei en juni weer druk geweest met het controleren van alle uilen- en torenvalk-kasten. U kunt dan ook al lezen over de voorlopige resultaten. Daarnaast praten we u bij over het DivGrass project wat zich richt op productief kruidenrijk grasland. En heeft u zich ooit afgevraagd waar het hoogste en laagste punt van onze gemeente ligt? Wij ook, lees dus vooral verder.

Wij wensen u veel leesplezier en een mooie zomer.

Namens de redactie,

Peter, Erik, Roel en Koen

Voorlopige resultaten broedseizoen uilen en torenvalken

Natte periode heeft waarschijnlijk toch invloed op broedgevallen van torenvalken en uilen.

Inmiddels zijn nagenoeg alle uilen en torenvalkkasten gecontroleerd op broedgevallen. Het gaat hier over zo'n 123 kasten verdeeld over 29 torenvalk-, 30 kerkuil- en 64 steenuil kasten. Omdat de kasten met torenvalken open kasten zijn, worden deze met behulp van een camera op een telescoopstok gecontroleerd. Hiermee wordt verstoring voorkomen.

Het aantal broedgevallen bij de torenvalken blijft dit jaar duidelijk achter bij de voorgaande 3 jaren. We tellen dit jaar 13 broedgevallen ten opzichte van 19 broedgevallen in voorgaande jaren. Bij meerdere kasten zijn niet alle eieren uitgebroed en ook zien we dat tijdens de

broedperiode jongeren verdwijnen, mogelijk als gevolg van predatie of voedseltekort. Waarbij in het laatste geval de zwakste kuikens het niet overleven en door hun soortgenoten worden opgegeten.

Het aantal broedgevallen van de steenuilen bedroeg dit jaar 37 i.p.v. 41 vorig jaar. Het gemiddeld aantal eieren per broedgeval lag significant lager. Ook het aantal jongen dat tijdens de broedperiode niet overleeft is dit jaar groter dan vorig jaar. Deels is dit te wijten aan predatie maar zeker ook aan voedselgebrek (lees: minder muizen). Steenuilen schakelen dan vaker over op zangvogels als stapelvoedsel, wat terug te zien is tijdens de kastcontroles maar ook dit is vaak onvoldoende om het hele nest te laten overleven.

Het aantal broedgevallen van kerkuilen bedroeg dit jaar 8. Dit is evenveel als

vorig jaar maar we zien hier wel duidelijk dat het aantal gelegde eieren per broedgeval beduidend lager ligt dan vorig jaar. Dat is voor deze uilensoort zeker te wijten is aan minder muizenaanbod.

Verrassend blijft toch ieder jaar weer de nieuwe broedgevallen van uilen bij gastgevers waar ze nog niet eerder hebben gebroed. Bij de steenuilen betrof het hier 3 nieuwe gevallen, bij de kerkuilen één geval. Hier staat tegen-

over dat op 7 andere locaties dit jaar geen steenuilen hebben gebroed en vorig jaar wel. Fijn is ook dat bij de familie van Rijsingen voor het tweede opeenvolgende jaar weer torenvalken, steenuilen en kerkuilen op hun erf broeden.

Op een 3-tal locaties met steenuilen zijn er camera's in de kasten gemoniteerd waarbij op een locatie de beelden live gestreamd worden via de website www.nestkastnu.nl. Mogelijk dat in de

toekomst, op verzoek, meerdere camera's ingebouwd kunnen worden. Naast een bijzondere beleving heeft dit ook als voordeel dat er minder verstoring van de broedsels plaatsvindt.

Ringen

Tot nu toe werden er 40 jonge torenvalken, 74 jonge steenuilen en 7 ouderuilen geringd. Het ringen van kerkuilen volgt later. Er werden tijdens de controles 19 terugmeldingen gevonden. Terugmeldingen zijn belangrijk. We willen de lezers attenderen dat als men dode en of levende uilen terugvindt met ring, men de nummers noteert of de plaatselijke uilenwerkgroep waarschuwt zodat deze terugmeldingen ook vastgelegd kunnen worden. Op deze manier houden we zicht op waar de jonge en oude uilen en torenvalken terecht komen en kunnen we iets zeggen over de leeftijd van deze vogels.

Een bijzonder terugmelding van een steenuil was het geval op het Peelven in Sterksel waar een vrouwtjesuil werd teruggevonden in de kast die afkomstig was van Haaksbergen (Overijssel, afstand 117 km). Een steenuil verplaatst zich normaal gemiddeld zo'n 5-10 km van zijn oorspronkelijk locatie. Ook werd er op een andere locatie een geringde kerkuil gevangen met een Belgische ring (waar in België nog onbekend). De overige terugmeldingen betreffen meldingen van uilen hieruit de buurt.

V.l.n.r. Erik van Asten, Adrie Staals en Jac van de Palen

Boeren in Heeze-Leende dragen bij aan het DivGrass project over productief kruidenrijk grasland

Het DivGrass project verenigt boerenorganisaties, universiteiten en regionale adviesorganisaties uit België, Nederland, Frankrijk, Duitsland en Zweden om de (functionele) biodiversiteit in graslanden te verhogen voor klimaatbestendige graslanden in de Noordzeeregio.

Het project richt zich op de melkveehouderij, een belangrijke landbouwsector als het gaat om biodiversiteit en landgebruik. Hoewel veel melkveehouders bereid zijn om bij te dragen aan het herstel van biodiversiteit, ervaren ze barrières in de vorm van een gebrek aan kennis over hoe biodiversiteit te integreren, problemen rond kostendekking, ongunstige prikkels vanuit het landbouwbeleid en vele andere problemen.

In ons werkgebied van Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind werden Jos Vos, Gerard Noordman en Henk Kerkers bezocht voor een interview en het bekijken van hun kruidenrijk grasland.

Door het grote aantal droge zomers van de afgelopen jaren in de Noordzeeregio zijn steeds meer boeren zich ervan bewust geworden dat ze hun graslandbeheer moeten aanpassen om voorbereid te zijn op de uitdagingen van de klimaatverandering. Graslanden bestaande uit meerdere soorten grassen en kruiden, zijn

beter bestand tegen klimaatstress dan de gangbare soortenarme graslanden. Dergelijke functionele biodiversiteit op graslanden kan ook een positieve spin-off hebben op het herstel van de regionale biodiversiteit maar ook het verdienvermogen van de boer.

Binnen DivGrass ontwikkelen we een classificatiemodel voor biodiversiteit in productieve melkgraslanden in het Noordzeegebied, een bijbehorende digitale tool en wordt regionaal kennis uitgewisseld tussen boeren en adviseurs over monitoring, beheer en de voordelen van het verbeteren van de plantendiversiteit van melkgraslanden. De digitale tool wordt gebaseerd op dronebeelden en ontwikkeld tot een app die eenvoudig door de boer kan worden gebruikt om de diversiteit van zijn of haar grasland in beeld te brengen en het beheer aan te passen via geautomatiseerde beheersuggesties.

DivGrass vraagt de boeren in vijf landen ook welke barrières ze tegenkomen bij het experimenteren met en de omschakeling naar meer divers grasland en wat mogelijke oplossingen zijn. Samen met boeren die deelnemen aan het project, overheden en andere belanghebbenden zullen wetenschappelijk onderbouwde nationale en EU-beleidsaanbevelingen worden ontwikkeld.

Het project wordt financieel ondersteund door het Interreg Noordzee Programma van de Europese Unie en loopt van 2023 tot 2027 in België, Nederland, Frankrijk, Duitsland en Zweden. In Nederland wordt het project gecoördineerd door de Universiteit Utrecht, Copernicus Instituut voor Duurzame Ontwikkeling.

Zie voor meer informatie de projectpagina <https://www.interregnorthsea.eu/divgrass>

Samen kijken naar het grasland van Henk Kerkers in Sterksel

Grondgebruik in Nederland

Er wordt veel gediscussieerd over de inrichting en het gebruik van de beschikbare grond in Nederland en de toegenomen afname voor een bepaalde sector. Vooral de afname van het agrarisch deel is daarbij onderwerp van gesprek, zeker in relatie met natuur.

Opvallend in de discussies zijn de grote verschillen in de getallen die genoemd worden. Gelukkig hebben we het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) die regelmatig de werkelijkheid weer eens in cijfers weergeeft.

Voor de periode 2013-2022 is de oppervlakte van het gebruik bekeken. In Nederland is de bebouwde omgeving in die periode met 277 km² toegenomen. Dat ging ten koste van de oppervlakte van het agrarisch gebied (-178 km²) en van natuur (-158 km²). Het aandeel water nam toe (60 km²). Samengevat: Over Nederland leverde natuur bijna evenveel oppervlakte in als het agrarisch gebied ten gunste van de bebouwde omgeving.

Ook voor de provincie Noord-Brabant zijn de getallen beschikbaar. Daar ligt de verhouding van de getallen anders. Daar is de bebouwde omgeving met 37 km² toegenomen. Natuur nam met 18 km² toe. Die oppervlakten

werd geleverd door de agrarische sector met een verlies van 64 km². Water nam met 9 km² toe.

Kijken we naar de getallen voor 2022:

De afname van het agrarisch gebied in Noord-Brabant met 64 km² was de grootste van alle provincies. Daarbij moeten we wel bedenken dat Noord-Brabant de op twee na grootste provincie is als we het over grond gaat (het oppervlaktewater tellen we hier even niet mee). Drukken we het uit in procenten dan is voor Noord Brabant de verdeling van grond eind 2022:

- Agrarisch: 47,6 %
- Bebouwing: 27,5 %
- Natuur: 21,4 %
- Water: 3,5 %

(Bij 'Natuur' zijn de kruidenrijke graslanden vaak in gebruik (verpacht) aan agrariërs. Dat is in het overzicht niet bij de agrarische sector opgenomen).

Dankwoord Peter

Beste leden,

Dat was even schrikken. We zouden met onze kleinzoon naar de dierentuin gaan. Dat was in ieder geval het smoesje om te zorgen dat we thuis waren. We zouden namelijk om 9 uur opgehaald worden. Bleek op dat moment dat onze

nieuwe burgemeester met een hele schare aan de voordeur stond. Ik dacht eerst nog even aan de Postcode loterij.

Bleek dat ik 'geridderd' ging worden. Kreeg er ook nog een titel bij voor de dag: 'decorandus'. In alle eerlijkheid: ik vind het best wel een hele eer maar heb ook mijn bedenkingen. Dat ik dat lintje krijg is vooral ook te danken aan onze vrijwilligers van onze vereniging waarmee we samen de dingen ondernemen. Het is ook te danken aan de partijen die onze ideeën omarmen en eventueel middelen beschikbaar stellen en natuurlijk ook het bestuur dat ideeën van de werkgroepen altijd ondersteunt.

Mag ik iedereen die de activiteiten van onze plattelandsvereniging ondersteunt en zich inzet voor onze oneliner 'een mooi platteland waarin boeren een goede boterham kunnen verdienen', bedanken. Een oneliner die we al twintig jaar hanteren en nu meer dan ooit aan de orde is. Laten we er samen de schouders onder (blijven) zetten.

Met vriendelijke groet,

Peter

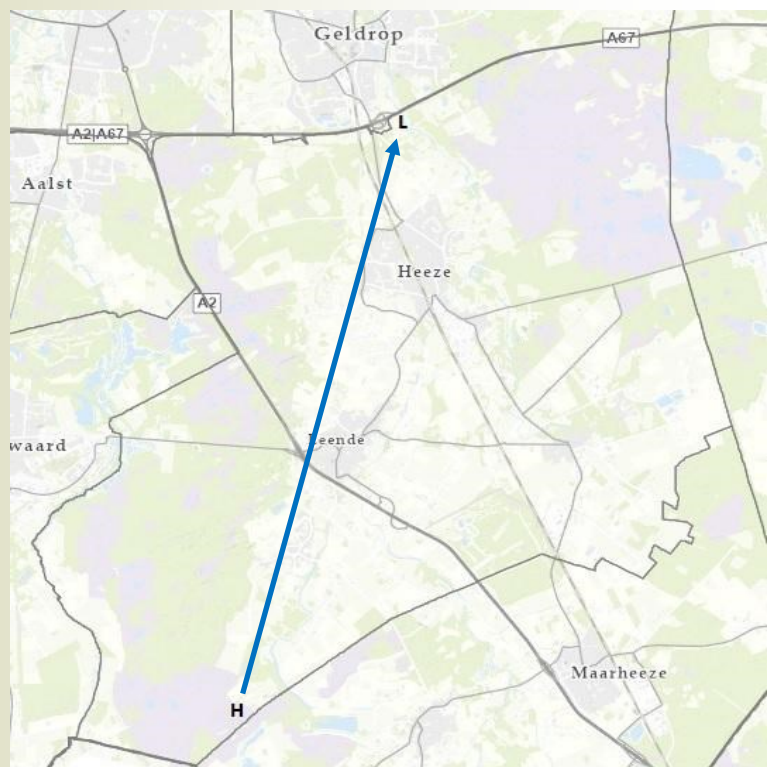
Hoogste en laagste punt in ons werkgebied van de Plattelandsvereniging

Recent waren we bij een lezing waarbij de spreker het had over het hoogste en laagste punt in een gemeente. Interessante vraag. Hoe zit dat eigenlijk voor de gemeente Heeze-Leende, het werkgebied van onze plattelandsvereniging?

Het hoogste punt is gelegen in de stuifduinen van de Groote Heide, in het hoekje van de Buulderbaan en de gemeentegrens met Cranendonck, net ten zuiden van de schaapskooi. Dit is een nog gedeeltelijk actief stuifzandgebied. Dus dagelijks kan de hoogte wat verschillen.

Bij de laatste meting voor het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) was het hoogste punt daar 32,93 meter: zeg maar 33 meter.

De hoogten lopen af naar het noorden. Het laagste punt ligt aan de A67 in het beekdal van de Kleine Dommel. De hoogte bedraagt daar 17,77 meter. Alles bij elkaar een hoogteverschil van ruim 15 meter over een afstand van ca. 12 km: gemiddeld ruim een meter per kilometer.

Vrijwilliger van het jaar 2024: Koen Staals

Jaarlijks zet onze vereniging één van onze leden in het zonnetje. Bedoelt om even de aandacht te vestigen op het feit dat vrijwilligers onze vereniging maken en dragen.

Dit jaar werd ons lid Koen Staals vrijwilliger van het jaar. Koen is sinds 2016 betrokken bij de Werkgroep PR. Vrij snel nam hij de werkgroep coördinatie op zich. De werkgroep brengt ieder kwartaal de nieuwsbrief uit.

Als zoon van onze Oelenman Adrie Staals is hij ook wel eens actief bij de uilenwerkgroep en bij de landelijke Natuurwerkdag neemt hij standaard onze buitenlandse gasten onder zijn hoede.

Het is altijd leuk om met Koen van gedachte te wisselen. Hij heeft vaak interessante inkijkjes. Voor wie het nog niet weet: Koen is recent in het huwelijksbootje gestapt.

COLOFON

Plattelandsvereniging Hei, Heg & Hoogeind streeft naar een mooi buitengebied waar natuur, landschap en gezonde boerenbedrijven naast elkaar kunnen bestaan. Informatie over onze activiteiten vindt u op:

www.heiheghoogeind.nl

Redactie Nieuwsbrief:

Roel van Dijk
Peter Kerkhofs
Erik van Asten
Koen Staals

Foto's: Erik van Asten
(tenzij anders vermeld)

Contactadres:

contact@heiheghoogeind.nl

